

Alapi József

Uniós pályázati ismeretek

Alapi, József

Skills related to EU Projects

Összefoglaló

Hazánk, amikor 2004-ben csatlakozott az Európai Unióhoz, jogosulttá vált uniós forrásokat lehívni a hazai fejlesztésekhez. A 2007 és 2013 közötti teljes fejlesztési időszakban több mint 7,8 milliárd forint került már Magyarországra. Az uniós pénzek lehívása olyan lehetőséget teremt Magyarország számára, mely felelősséget és egyben soha vissza nem térő lehetőséget jelent. Míg 2004-2006 és 2007-2013 között az infrastrukturális fejlesztések domináltak (útépítés, akadálymentesítés, derogációs kötelezettségek, település-rehabilitáció), addig a Széchenyi 2020 fejlesztési program keretében a gazdaságfejlesztés a fő célkitűzés, a rendelkezésre álló kb. 8700 milliárd forint 60%-a a gazdaság élénkítését szolgálja. Emellett a környezetvédelem és a foglalkoztatás, valamint az innovációs fejlesztések támogatása kerül előtérbe.

Lépten-nyomon láthatjuk, milyen nagyszerű fejlesztések valósultak meg mind infrastrukturálisan, mind a kutatási, humán erőforrás fejlesztési projektnek köszönhetően. A 2020-ig tartó fejlesztési időszakban, a Széchenyi2020-ban már azok a fiatal szakemberek is részt vehetnek pályázóként, akik most még a főiskola padjaiban ülnek. A Bethlen István Szakkollégium keretein belül indított „A projekttől a megvalósult uniós pályázatig” című szeminárium keretében megismerkedtek a hallgatók az uniós pályázati ismeretekkel, a pályázatiírás fortélyaival és a projektmenedzsment alapjaival.

Kulcsszavak: Európai Unió, fejlesztéspolitika, uniós pályázatok, operatív programok, pályázatiírás, projektmenedzsment

Abstract

Our country with its accession to the European Union in 2004 became eligible to use EU funds for its national developments. More than 7,8 billion Ft had already arrived in Hungary during 2007-2013. The allocation and the use of EU funds represent a unique and never returning opportunity but also a great responsibility for Hungary. While infrastructural projects (e.g roads, urban rehabilitation, fulfillment of derogation obligations) has dominated the 2004-2006 and 2007-2013 periods, the Széchenyi 2020 National Development Programme focuses mainly on economical development, 60% of the 8 200 billion Ft allocated EU funds will serve the cause of reviving and boosting the economic growth. Besides this, environmental protection, employment, innovation and the knowledge economy will represent also main focuses for the use of EU funds in Hungary.

Where ever we look we see the the multitude of results of EU funded infrastructural, human, and research projects. In the 2014-2020 period even young professionals graduating from Szolnok College will be able to become potencial applicants for EU funds. During the course „Projects, from application to materialization” initiated within the Bethlen István Specialized College students were able to get acquainted with the basics of project writing, project terminology and project management.

Keywords: European Union, development policy, EU funds, operational programme, proposal writing, application, project management

HAZÁNK UNIÓS FEJLESZTÉSÉNEK KERETEI

Magyarország 2004-es uniós csatlakozásával a Strukturális Alapokhoz kapcsolódó tervezés, programozás feladata 2003 végéig lezajlott. Ennek eredményeképpen jött létre a Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) – a magyar Közösségi Támogatási Keret alapja – és annak öt operatív programja: Agrár- és Vidékfejlesztés Operatív Program (AVOP), Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP), Humán Erőforrások Fejlesztése Operatív Program (HEFOP), Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program (KEOP), Regionális Fejlesztés Operatív Program (ROP). A 2004-2006 közötti időszakban 1350 milliárd forint értékű fejlesztés megvalósítását tűzték ki célul.

Ez az összes hazai közösségi fejlesztéseknek mintegy 50%-a.

A következő és egyben első teljes uniós fejlesztési periódusban, 2007 -2013-as között hazánk 22,4 milliárd eurós uniós támogatásban részesül, hogy mind gazdaságilag, mind a társadalmi szerkezetet tekintve ténylegesen felzárkózhasson a modern Európához. Ez az uniós adófizetők pénze, amely a vidékfejlesztési támogatásokkal együtt közel 8000 milliárd forint.

A fejlesztési irányok kijelölését és a támogatások felhasználásának stratégiai irányelveit foglalja össze az Új Magyarország Fejlesztési Terv. Az ÚMFT (más néven NFT II) legfontosabb célja a foglalkoztatás bővítése és a tartós növekedés feltételeinek megteremtése. Ennek érdekében hat kiemelt területen indítottak el összehangolt állami és uniós fejlesztéseket: a gazdaságban, a közlekedésben, a társadalom megújulása érdekében, a környezet és az energetika területén, a területfejlesztésben és az államreform feladataival összefüggésben.

A fejlesztési régiók 1600 milliárd, míg az ágazati operatív programok keretében 5300 milliárd

forintnyi fejlesztési forrás áll rendelkezésre 2007 és 2013 között.

A legtöbb fejlesztést a Közlekedési Operatív Program (KÖZOP), a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) és a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) forrásai révén lehet megvalósítani.

Az Új Széchenyi Terv (ÚSZT) fejlesztési területeit bemutató vitairatot 2010. július 28-án hozta nyilvánosságra a Kormány. Középpontjában a foglalkoztatás dinamikus bővítése, a pénzügyi stabilitás fenntartása, a gazdasági növekedés feltételeinek megteremtése, valamint hazánk versenyképességének javítása áll.

A 2011-2013 közötti időszakban közel 2000 milliárd forint uniós forrás áll Magyarország rendelkezésére.

Az Új Széchenyi Terv kitörési pontjai a következők: egészségipar, zöldgazdaság-fejlesztés, vállalkozásfejlesztés, közlekedésfejlesztés, tudomány-innováció és foglalkoztatás.

Az uniós forrásfelhasználás kiemelt jelentősége annak köszönhető, hogy **ezek a források teremtenek lehetőséget számos hazai fejlesztés megvalósítására**, sőt, a hazai forrásrész biztosításával leköti a nemzeti fejlesztési források jelentős részét is.

Ennél fogva a Magyarország számára meghatározó horderejű kérdés az uniós forrásfelhasználás.

Hazánk a 2004-es EU csatlakozás óta a **nettó kedvezményezett tagállamok** közé tartozik, vagyis több támogatást kap az EU költségvetéséből, mint amennyit befizet (*1. tábla*).

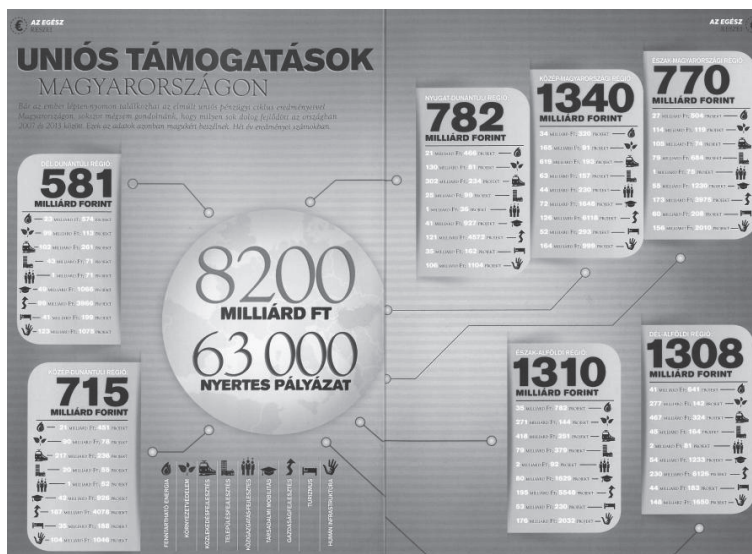
A pozitív egyenleg a csatlakozástól 2013-ig több mint 6000 milliárd forint. Az előző hét évben Magyarországon az uniós támogatások a GDP 3,6%-át tették ki.

1. tábla Magyarország részesedése az EU költségvetéséből

Év	(millió EUR)			Egyenleg milliárd forintban (300 HUF/EUR árfolyamon)
	EU-ból származó bevétel	EU teljesített befizetés	felé Egyenleg	
2013	5,909.00	920.00	4,989.00	1,496.70
2012	4,177.10	928.40	3,248.70	974.61
2011	5,330.92	937.41	4,393.51	1,318.05
2010	3,650.04	955.03	2,695.01	808.50
2009	3,568.64	908.91	2,659.73	797.92
2008	2,002.63	947.06	1,055.57	316.67
2007	2,427.57	870.23	1,557.34	467.20
2006	1,842.15	782.50	1,059.65	317.89
2005	1,356.96	833.20	523.76	157.13
2004	713.39	537.07	176.32	52.90
Összesen	30,978.40	8,619.80	22,358.60	6,680.58

(Forrás: saját szerkesztés, 2015)

1. ábra: Uniós támogatások regionális megoszlása hazánkban



(Forrás: Miniszterelnökség, 2014)

(Az adatok forrása a Miniszterelnökség Fejlesztéspolitikai Kommunikációért Felelős Helyettes Államtitkársága által 2014. októberében kiadott kiadvány: Fejlődés 172 pillanatban című kiadvány, 4-5. oldal)

Magyarországon a 2007-2013 közötti uniós fejlesztési időszakban az Észak-Alföld rendelkezik a legtöbb nyertes projekttel (1. ábra), de a támogatás összege a legfejlettebb Közép-Magyarország régióban lett a legmagasabb. A 2. tábla és az 1. ábra adataiból jól látszik, hogy a legtöbb pénzt a közlekedés

fejlesztésére fordították, illetve a gazdaság és a humán infrastruktúra fejlesztésére. Ebben az időszakban a Dél-Dunántúlra jutott a legkevesebb uniós támogatás 581 Mrd forint, míg a konvergencia régiók közül az Észak-alföld 1310 Mrd forint fejlesztési forráshoz jutott.

2. tábla: Uniós támogatások Magyarországon 2007-2013 között

Terület/Régió	DD	KD	NYD	KM	ÉM	ÉA	DA
Fenntartható energia	23 Mrd 574 db	21 Mrd 451 db	21 Mrd 466 db	34 Mrd 320 db	27 Mrd 54 db	35 Mrd 782 db	41 Mrd 641 db
Környezetvédelem	99 Mrd 113 db	90 Mrd 78 db	130 Mrd 81 db	165 Mrd 91 db	114 Mrd 119 db	271 Mrd 144 db	277 Mrd 142 db
Közlekedés fejlesztése	102 Mrd 261 db	217 Mrd 236 db	302 Mrd 234 db	619 Mrd 193 db	105 Mrd 74 db	418 Mrd 251 db	467 Mrd 324 db
Település fejlesztése	43 Mrd 71 db	20 Mrd 55 db	25 Mrd 99 db	63 Mrd 157 db	79 Mrd 684 db	79 Mrd 379 db	45 Mrd 164 db
Közigazgatás fejlesztése	1 Mrd 71 db	1 Mrd 52 db	1 Mrd 36 db	44 Mrd 230 db	1 Mrd 75 db	2 Mrd 92 db	2 Mrd 81 db
Társadalmi mobilitás	49 Mrd 1066 db	42 Mrd 926 db	41 Mrd 927 db	72 Mrd 1648 db	55 Mrd 1230 db	80 Mrd 1629 db	54 Mrd 1233 db
Gazdaság fejlesztése	99 Mrd 3966 db	187 Mrd 4078 db	121 Mrd 4572 db	126 Mrd 6118 db	173 Mrd 3975 db	195 Mrd 5548 db	230 Mrd 6126 db
Turizmus	41 Mrd 199 db	35 Mrd 188 db	35 Mrd 162 db	52 Mrd 293 db	60 Mrd 208 db	53 Mrd 230 db	44 Mrd 183 db
Humán infrastruktúra	123 Mrd 1075 db	104 Mrd 1046 db	106 Mrd 1104 db	164 Mrd 999 db	156 Mrd 2010 db	176 Mrd 2032 db	148 Mrd 1650 db
Támogatás összesen	581 Mrd 7396 db	715 Mrd 7110 db	782 Mrd 7681 db	1340 Mrd 10049 db	770 Mrd 8879 db	1310 Mrd 11087 db	1308 Mrd 10544 db

(Forrás: saját szerkesztés)

(Az adatok a Miniszterelnökség Fejlődés 172 pillanatban című kiadványából (2014. október) származnak, 4-5. oldal)

Régiók rövidítése: DD=Dél-Dunántúl, KD=Közép-Dunántúl, NYD=Nyugat-Dunántúl, KM=Közép-Magyarország, ÉM=Észak-Magyarország, ÉA=Észak-Alföld, DA=Dél-Alföld

Operatív Programok

A 2007-2013-as fejlesztési időszakban hat kiemelt területen indítottak összehangolt állami és uniós fejlesztéseket. A hat prioritás a gazdaság- és a közlekedés fejlesztésén keresztül, a társadalom megújításával, a környezeti- és energetikai fejlesztéssel, a területfejlesztéssel és az állam körültekintő reformjával kívánta céljait elérni, tizenöt operatív programon keresztül:

- Gazdaságfejlesztési operatív program (GOP)
- Közlekedés operatív program (KÖZOP)
- Társadalmi Megújulás operatív program (TÁMOP)
- Államreform operatív program (ÁROP)
- Elektronikus Közigazgatás operatív program (EKOP)
- Társadalmi Infrastruktúra operatív program (TIOP)
- Környezet és Energia operatív program (KEOP)
- Nyugat-Dunántúl fejlesztése operatív program (NYDOP)
- Közép-Dunántúl fejlesztése operatív program (KDOP)
- Dél-Dunántúl fejlesztése operatív program (DDOP)
- Dél-Alföld fejlesztése operatív program (DAOP)
- Észak-Alföld fejlesztése operatív program (ÉAOP)
- Észak-Magyarország fejlesztése operatív program (ÉMOP)
- Közép-Magyarország operatív program (KMOP)
- Végrehajtás operatív program (VOP)

A 2014-2020-as időszakban a Széchenyi2020 fejlesztési programban tíz operatív program lesz, melyek összesen több mint 7000 milliárd forrás lehívását teszik lehetővé. A 3. tábla szemlélteti a rendelkezésre álló összegek megoszlását.

3. tábla: Az operatív programok pénzügyi alapjai és százalékos megoszlása

Operatív Program	A források %-ában	EU+hazai Mrd Ft
Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP (GINOP)	39,40%	2.869,7
Terület- és Településfejlesztési OP (TOP)	16,15%	1.175,3
Versenyképes Közép-Magyarország OP (VEKOP)	3,55%	259,6
Integrált Közlekedésfejlesztési OP (IKOP)	13,69%	997,1
Emberi Erőforrás OP (EFOP)	10,94%	796,8
Környezeti és Energia Hatékonysági OP (KEHOP)	14,77%	1.075,8
Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési OP (KÖFOP)	1,5%	109,3
Rászoruló Személyeket Támogató (RSZTOP)	0,3%	29

Láthatjuk, hogy a legtöbb forrás a gazdaság fejlődését segíti. A központi és területi gazdaságfejlesztés összesen a források 59,10%-a, kb. 4 304,6 milliárd. (3.tábla). A Vidékfejlesztési OP (VP) és a Magyar Halgazdálkodási OP (MAHOP) más forrásból lesz finanszírozva.

OP-K ÉS FELADATAIK:

- IKOP: a közlekedés hálózatának és infrastruktúrájának fejlesztése, a transzeurópai közlekedési hálózaton keresztül a városi közlekedésen át, egészen a környezetbarát megoldásokig.
- EFOP: a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre.
- KEHOP: a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg.
- GINOP: Magyarország foglalkoztatási rátájának 75%-ra való emelése. Ehhez egyrészt új munkahelyeket kell létesíteni, másrészt a munkát vállalni akarók képességeit kell fejleszteni. A program további két fontos célkitűzése az ország innovációs képességeinek és kapacitásainak, valamint a magyar ipari és szolgáltató szektornak a fókuszált fejlesztése.
- TOP: kereteket biztosítson a területileg decentralizált fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához. Fejlesztései között helyet kapnak a közvetlenül a közszférára, a helyi társadalomra és környezetre irányuló fejlesztések is.
- VEKOP: segítségével kívánjuk biztosítani Magyarország egyetlen „fejlettebb” régiójának további fejlődését, gazdasági versenyképességének további növekedését, illetve a régió belüli fejlettségbeli különbségek csökkenését.
- KÖFOP: a közigazgatás, és a közszolgáltatási szféra kiemelt fejlesztései. Az operatív program ad egyben helyet a 2014-2020 időszakban az ESB alapok végrehajtásához szükséges tagállami funkciók finanszírozásához felhasználható technikai segítségnyújtás forrásoknak.
- VP: mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.
- MAHOP: a halászati ágazat támogatási lehetőségeit tartalmazza.
- RSZTOP: a leginkább rászoruló személyeket – a szegénységben élő gyermekeket, a hajléktalanokat, valamint a rendkívül alacsony jövedelmű személyeket – megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez juttassa. (Forrás: palyazat.gov.hu)

PÁLYÁZATÍRÁSI ISMERETEK A BETHLEN ISTVÁN SZAKKOLLÉGIUMBAN

A Szolnoki Főiskolán a 2014-15. tanév II. félévében bevezetésre került egy tanulócsoporthoz az **„A projekttől a megvalósult uniós pályázatig”** című tantárgy, amelynek keretében a hallgatók megismerkedtek az elméleti alapokkal és

elkészítették projektötletüket. A tantárgy konkrét célja az volt, hogy a hallgatók megismerjék az uniós pályázati lehetőségeket, a pályázat és a projekt fogalmát, a projekt jellemzőit, tervezésének, előkészítésének, megvalósításának, értékelésének követelményeit. A kurzus résztvevői az elkészült projekttervük alapján elsajátítsák a pályázatírás lépéseit, betekintést nyerjenek az előkészítéstől a leggyakrabban elkövetett pályázatírási hibákig, megismerjék a megvalósítás folyamatát egészen a támogatói döntéstől a fenntartási időszak végéig. A diákok kiselőadás keretében prezentálták az operatív programokat és a saját projekttervüket.

A hallgatók a tárgy teljesítésével képeseké (kompetensekké) váltak:

- meghatározni a különbséget a projekttervezés és a pályázatírás között
- a projekttervezés lépésének alkalmazására
- az uniós pályázatok értelmezésére, a kritériumok elemzésére
- a pályázatok kiírásnak megfelelő benyújtására
- a projekt megvalósulásának értékelésére
- a projekt megvalósítására és lezárására.

Tematika:

- Bevezetés: az EU regionális politikája
- Alapfogalmak (pályázat, projekt, akcióterv)
- Fejlesztési programok (NFT I. és II., ÚMFT, ÚSZT, Széchenyi2020)
- Uniós források (Strukturális és Kohéziós, Regionális Fejlesztési Alap)
- Operatív programok
- Projekttervek, a pályázatok előkészítése

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1.] Miniszterelnökség Fejlesztéspolitikai Kommunikációért Felelős Helyettes Államtitkársága (2014. október): Fejlődés 172 pillanatban című kiadvány, 4-5. oldal

- 2007-2013 és a 2014-2020-as tervezési időszak összehasonlítása
- A 2014-2020-as időszak pályázattalási eljárásrendje
- Pályázati dokumentáció (felhívás, útmutató, palyazat.gov.hu), kitöltő programok
- Egységes Monitoring és Információs rendszer felépítése, használata
- A támogatói döntéstől a fenntartási időszak végéig (TSZ megkötése, kommunikációs kötelezettségek, kifizetési kérelmek, projekt zárása, fenntartási kötelezettség)
- Operatív programok ismertetése kiselőadás formájában (GINOP, KEHOP, EFOP)
- Operatív programok ismertetése kiselőadás formájában (TOP, VEKOP, IKOP, REKOP)
- A hallgatók által elkészített projekttervek közös értékelése

ÖSSZEZÉS

Napjainkban felbecsülhetetlen értéket jelent a pályázati rendszerek ismerete, a sikeres pályázatírás és megvalósítás képessége. Precizitást, kreativitást, szabálykövetést követel meg ez a feladat az egyéntől. A hallgatók az alma matert elhagyva önállóan is képesek lesznek pályázni, vagy ha olyan munkahelyre kerülnek, ahol elvárják tőlük, bátran magukra vállalhatják a projektmenedzseri feladatokat. Ezekkel az ismeretekkel felvértezve értéküket növelik a munkaerőpiacon.